DE GIGANTIBVS, EORVMQVE RELIQVIIS.

AC DE HIS HOMINIBVS, qui prodigioſis viribus ad Gigantûm naturam proximè videntur accedere.

vbi etiam

Ioan. Goropij error perſtringitur, qui in ſua Gigantomachia nulla Gigantum corpora tanta, quanta dicuntur fuiſſe, affirmat.

A IOAN. CASSANIONE Monoſtrolienſi.

B D

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

SPIRÆ
Typis Bernardi Albini,
An. CIƆ.IƆ.LXXXVII.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI ET DOMINO D. FRIDERICO IIII. PALATINO

Comiti ad Rhenum, Electoralis Palatinatus hæredi, Bauariæ Duci,
Gratiam & pacem à Domino Ieſu Chriſto.

NOn inſcitè illud à Platone dictū eſt, Princeps Illuſtriſſime, meliores eſſe naturas nobili in genere quàm ignobili, & bene natos ſi bene etiam educantur, ad virtutem peruenire: eaque de cauſa Lacedęmoniorum & Perſarum reges Athenienſium regibus tum

educatione, tum generis dignitate lõgè excellere. Quæ duo quum in T.C. Illuſtriſſime Princeps, cõſpicua appareãt, nemini dubium eſſe debet, quin prout præclarè & ſanctè inſtitueris, eiuſmodi euadas, qualem decet verum Principem, omnĩ virtutum genere inſtructũ & ornatum, qui aui tui Friderici III. Illuſtriſſimi Principis beatæ & nunquam intermoriture memoriæ (quem meritò totius Germaniæ Phœnicẽ appellare poſſumus) pietatem & ſanctimoniam referas & repræſentes: tuique patrui D. Ioã. Caſimiri Illuſtriſſimi Principis & fortiſſimi religioſiſſimiq; herois (qui tibi parẽtis loco eſt) veſtigiis cõſtantiſſimè inſiſtas. Quæ tua enim eſt virtutis indoles (cuius authorẽ Deum eſſe, vt bonorum omniũ agnoſcimus) id nos ſperare iubet. Quamobrem te omnes diligunt, tui ſunt quàm ſtudioſiſſimi, tuoque conſpectu frui geſtiunt, ac Celſitudini tuæ ſinguli bene precan-

cantur, quam itidem ſuſpiciunt & reuerentur. Ex quorum numero quum me vnum eſſe profitear, ſcriptionem hanc T. C offerre volui, vt meæ in te obſeruantiæ aliquod extet indicium & μνημόσυνον. Quod munuſculũ licet tenue atque exiguum ſit, non tamẽ aſpernaturum te illud eſſe confido, qua benignitate prǽditus es, Minutum quidem & paruum, quod de meo eſt, rei tamen argumentum non iſtem. Neque enim minimum cenſeri poteſt, quod de tam magnis ac quàm maximis viris, maximis, inquam, corporum viribus ac mole narratur, quod non ex Poetarum figmentis, ſed ex ſacris hiſtoriis, & ex aliis literarum monumentis haud dubiæ fidei depromptũ eſt. Qua de re tametſi multa apud hiſtoricos reperiantur: nullus tamen ex tanto ſcriptorum numero adhuc inuentus eſt, qui iſtiuſmodi hiſtoriam ex profeſſo cõtexuerit. Extat quidem inter Philonis Iu-

dæi opuſcula libellus quidam de Gigantibus inſcriptus:ſed qui præter titulum nihil prorſus de Gigãtibus habeat. Erit ergo hæc rerum licet veterum veluti noua quædã narratio, quam nec omninò infructuoſam, nec T.C. iniucundam (ſi placet legere) fore arbitror.

Perge tu interea, Illuſtriſſime Princeps, veræ pietati ſtudere, totum te ad Dei obſequium tradere, animũque tuũ bonis moribus informare, vt iis qu tibi ſubiecti ſunt, exẽplo ſis omnis moderationis, innocentiæ, & pietatis. Quod vt aſſequaris, Deũ opt. max. (à quo bona omnia profluunt) enixè precor, vt Tuę Celſitudini indies magis ac magis benedicat, eam tueatur atq; incolumẽ ſeruet, eximiiſq; Spirit' ſui donis p Dominũ Ieſum Seruatorẽ noſtrũ adaugeat atq; exornet cumulatiſſimè. Heidelbergæ.

T.C.

Seruus ſtudioſiſſimus
Ioannes Caſſanio.

IOAN. IACOBVS BOISSARDUS Veſundinus ad lectorem.

LEctor, in hoc auctor non illa volumine narrat,
Fabula quæ vano carmine priſca notat.
Non hic centimanos diſces, non corpora quorum
Fama eſt Phlægræis eſſe cremata rogis.
Nec vaſtis Siculam ſudaſſe Gigantibus Æthnam,
Fulminaq; irato confabricaſſe Ioui.
Non quas ore ferunt vomuiſſe Typhoëa flammas,
Nec motam Enceladi robore Trinacriam,
Illa alij doceant: quæ iſto ſunt tradita libro,
Nil ficti, atq; leuis futilitatis habent.
Prodigioſa quidem, ſed quæ ſunt vera videbis,
Comperta atq; bona quæ ratione citat.
Non minimum peccant, craſſa ignorantia quorum
Admittenda, oculis non niſi viſa, putat.
Nec minor error in his, qui audēt cōmittere ſcripto
Plurima, apud multos non habitura fidem.
In quibus, vt rectum poſſis diſcernere doctum
Hoc tibi præſtabit Caſſanionis opus.

CAPITVM HVJVS OPVSCVLI Elenchus.

I QVòd Gigantes ante diluuium fuerint: vbi de ipſius nominis natione, deq; eorum origine agitur.
II Gigantes poſt diluuium etiam Abrahami tempore.
III Gigantes tempore Moſis.
IV Gigantes ætate Dauidis.
V Gigantei generis homines apud varias gentes, Xerxe, Alexandro, Auguſto, aliiſque nonnullis principibus.
VI Gigantei generis homines noſtræ ætatis.
VII Gigantei roboris viri.
VIII De Maximino, Firmo, aliiſq; nonnullis robuſtiſsimis.
IX De Gigantum reliquiis.
X Mirabile Gigantis corpus in Sicilia repertum.
XI De Gigantum reliquiis in Gallia repertis, etiam noſtra ætate.
XII Vnde eſt quòd Gigantes deſierint. vbi etiam De puſillis hominibus agitur.

DE

DE GIGANTIBVS, EORVMQVE RE-liquiis,

AC DE IIS HOMINIBVS, qui prodigioſis viribus ad Gigantum naturam proximè videntur accedere.

Quod Gigantes aute diluuium fuerint: vbi de ipſius nominis notatione, deque eorum origine agitur.

CAP. I.

EA eſt quo
rundã ho
minũ in-
nata ſtoli-
ditas & ꝑ-
tinacia, vt
non niſi
quæ ante
pedesmo
dò ſunt,
eorumque oculis obuerſantur, vel

vulgò iactantur, lippis (vt dici ſolet) & tonſoribus nota, ea tantùm reuerà eſſe credant: quibus ſi quid de occultis naturæ viribus de inauditis exterarum gẽtium moribus, deque admirandis quibuſdã priſcorũ operibus fortè narratur. ſomnia & fabulas eſſe ſuſpicantur, quales Homerus de Cẽtauris & hydra prodidit. Nam quæ de latitudine & ambitu mæniorum Babylonis, de AEgytiis pyramidibus, ex ſeptẽ orbis miraculis, deq; immanibus illis columniis, quas obeliſquos appellant, narrari ſolent, conficta eſſe nonnulli exiſtimant, quum tamen & multis literarũ monumentis, & rebus quibuſdam adhuc extantibus ipſa veritas abundè ſit cõteſtata. Nam & Babylone, quę nũc Bagadat appellatur, ſuperſunt adhuc non obſcura quædam vetuſti illius muri veſtigia. In AEgypto quoque viſuntur hodie antiquę illę ſuſpiciendæque pyramides. Et

Romæ

Romæ cernere licet duos ingẽtes obeliſcos, quorũ vnus in duas aut plures partes ruptus in vico quodã conſpicitur, alter perſtat in angulo erectus, ad fanum quod in Vaticano ſitum eſt. Vnde conſtat, non omnia quæ à priſcis accepta hominum fidem ſuperare vidẽtur, protinus explodenda eſſe. Cuiuſmodi ſunt illa, quæ de Gigantibus conſtanti fama multorumq; ſermone hactenus celebrata ſunt. Tametſi enim incredibile videri poteſt, homines quondam extitiſſe tam ſublimis ac excelſæ ſtaturæ, quãta nuſquam hodie appareat; fuiſſe tamẽ nemini dubium eſſe debet, de quibus tota antiquitas tam multa teſtata eſt. Ac quãuis Cyrillus Grę- corum poetas rectè in eo improbet, quòd tantis viribus præditos fuiſſe Gigantes aiunt, vt & inſulas ex medio mari raperent atq; in cœlum proiicerent; veriſſimũ tamen iſtud eſt, quod ipſe continuò diffi-

Lib. 5. cont. Iul.

tetur, altiorem ſcilicet Gigantûm quàm aliorum hominum menſuram fuiſſe. Id cùm in tranſcurſu atque attigerit vir ille grauioribus rebus diſtrictus, non mirum eſt, hoc ita ei excidiſſe. Vnde autem venerit in mentē Ioanni Goropio vulgatam tot ſeculis Giganteorum corporū magnitudinem tam audacter pernegare, penitus ignoro. Hoc molitur in ſua Gigantomacia, quam aliquot antè annis edidit. In qua cum pura religione (à qua eum defeciſſe iamdiu audio) omnem veritatem extinguere conatur, vt verè videatur ipſe omni modo γιγαντομαχῶν. Contra quem pugnare tametſi periculoſiſſimum videatur, quippe qui Gigantes omnes funditus ſe deleuiſſe putat, ac tanquam Iupiter quidam alterum ſe Herculem creaſſe ſomniat: ſola tamen ſimplex eorum, quæ hic exponentur, narratio, ad tantum bellatorem ſubigen-

igendum ſufficiet: vt firmioribus argumentis minimè opus ſit, quibus inſolitæ altitudinis quoſdam præ reliquis fuiſſe probetur.

Qua de re ne quis ambigat, proferenda ſunt nobis ex ſacris literis teſtimonia, quæ rem ipſam planè confirment. Ac primùm Moſes cũ de corrupto deprauatoque ante diluuium orbe mentionẽ facit, narrat tunc temporis fuiſſe Gigantes, eoſque à ſeculo & ab omni memoria nominis celebritate excelluiſſe. de quorũ ꝓceritate, licet nullũ ibi ſermonem habeat, ex iis tamen quæ de eodem hominum genere alibi ipſe refert, perſpicuũ fit, hoſce homines aliis multò maiores ac robuſtiores fuiſſe, adeò vt conſpicientibus metum ac terrorem incuterent. Atque inde ducta videtur nominis apud Hebræos etymologia, quòd ſuo Gigantes aſpectu alios proſternerẽt. nam *nephalim* à cadendo deductum eſt. Quã- *Gen. 6.*

quam ſunt, qui aliunde verbi notationem deriuent: *Heemim* etiam & *Rephaim* appellatos fuiſſe conſtat, quòd vidētibus terrori eſſent. Ridiculum autem eſt, quod hic de ſuo cōminiſcitur Goropius. Poſtquam enim quorundam Rabinorum ſuper hac re ſententias recenſuit, ſuam etiam profert, qua quod in aliis Gigantes efficere plerique interpretantur, hoc in ipſis Gigantibus fieri contendit: egregiam ſcilicet nactus allegoriam, cadentes eos reuera inquiens, propterea quòd à mente & ſpiritu ad terram & ſanguinē (vt ipſe loquitur) prolapſi fuerint. Secus æſtimare licet ex verbis eorum, qui ad Gigātum aſpectum animis ſe concidiſſe teſtantur, Numer 13. Græci Gigātes dici volunt ἀπὸ τοῦ γάζειν quod eſt magnis diuaricatiſque paſſibus incedere, vel ἀπὸ τοῦ γίγνεσθαι ἐκ τῆς γῆς quod eſt è terra naſci, iuxta Poetarum figmenta, vnde terræ filij dicti

ſunt.

ſunt, terrigenæq; vocantur à Lucano, vt monſtroſum ortum ſortiti. Ex quibus omnibus palam fit, procerę admodũ ſtaturæ homines vel ipſo nomine ſignificari.

Quænã verò fuerit illorum origo, nõ tradit Moſes, tantùm enim ait, Gigantes fuiſſe in terra in diebus illis. Continuò tamẽ ſubiicit, à filiis Dei & filiabus hominum etiam progenitos fuiſſe Gigantes: haud obſcurè innuens, tale hominum genus iam antea extitiſſe. Verùm qui fuerint filij Dei, non intellexerunt omnes: Atque inde grauiter poſt Ioſephum hallucinati ſunt Lactantius & Euſebius, quod putarint Angelos quoſdam cum mulieribus concubuiſſe, ex quib. non alij, quàm dæmones naſcerentur. Quem errorem eleganter refellit Chryſoſtomus inquiens filios Dei dici, qui à Setho originem traxerãt. Qui (vt ſentit etiam Auguſtinus) quũ in legitimo Dei cultu

anteа permanſiſſent, eoſque Deus adoptionis beneficio pro filiis ſuis agnoſceret, carnis tandem illecebris allecti, filias eorũ qui iam à vera pietate deſciuerãt, in matrimonium duxerunt. vnde quum monſtroſi homines immanibus corporibus, incredibilique ac ſtupendo robore nati ſint, quàm minimè accepta ſibi fuerint huiuſmodi coniugia, teſtatum voluit Dominus: Talem procreationem innuere videntur Orpheus & Heſiodus, cùm Gigantes cœli terræque filios eſſe tradunt. Nam & Orpheum, quem Hebræos quoſdam ſacerdotes ſub Iudicibus audiſſe fama eſt, ſic cecinisse ferunt:

οὓς καλέουσι γίγαντας ἐπώνυμον ἐν
μακαρέσσι,
οὕνεκα γῆς ἐγένοντο καὶ αἵματος
οὐρανίοιο.

Qui verſus ſic reddi poſſunt:

Nomine cœlicolas illos dixere Gigantes,

Ortí

Orti quòd terra fuerint & ſangui- ne cœli.

Potentes iſti magnique nominis viri fuiſſe memorantur, non qui vel aliquo ingenij acumine, aut ſapientia, vitæúe integritate & ſanctimonia excellerent: ſed qui viribus corporis & fortitudine reliquos mortales longè præcederẽt, qua ex re cùm altos ſpiritus induiſſent, immodicamque ſumpſiſſent arrogantiam, haud dubiũ eſt, quin alios quos deſpectui habebant, rapinis, latrociniis cædibusque infeſtarint, paſſimque violenter & tyrannicè pro libidine graſſati ſint. Id ſubindicat Moſes, cũ paulò pòſt ſubiicit, corruptam fuiſſe terram, eamque iniquitate repletam. Quibus verbis intelligit, tantos ea tempeſtate fuiſſe morum corruptelas, vt omne vitioſitatis nequitiæque genus vbique regnaret. Quum autem ex robore & potentia qua iſti pollebant nominis celebritatẽ

adepti ſint, in eo animaduertère licet, qualis fuerit prima mundi nobilitas vulgò æſtimata, nō quæ pietatis, iuſtitiæ, aliúſve cuiuſdam virtutis ſpecie & pulchritudine illuſtris appareret: ſed quæ ſolius potentiæ fortitudinisque titulo ſeſe efferret. Nam qui tum cæteris valētiores robuſtioresque erant, iiſque vim audacter inferebant, præſtantiores ſe ex eo ac nobiliores eſſe gloriabātur: vnde fortaſſis iſtud inualuit, vt gentilitia quorundam inſignia non niſi crudelium belluarum, rapaciumque ferarum & volucrium habeant imaginem. Quum igitur maleficum eſſet iſtud genus hominum, ex eo credibile eſt, à Poetis anguipedes & ſerpentigenas appellatos eos fuiſſe, quod ſcilicet nihil rectum nec ſyncerum cogitarent, omnibusq; terrori eſſent & noxij.

Gigantes

GIGANTES POST DIluuium etiam Abrahami tempore.

CAP. II.

HOs quantumlibet vaſtos horrida illa vniuerſalis diluuij tempeſtas quę Noachi ætate ſeuerißimo ac iuſtißimo Dei iudicio accidit, cū reliquis mortalibus (ipſo Noacho cum ſuis excepto) cæterisque animantibus penitus obruit atq; deleuit. Nec tamen poſtea iſtud hominum genus deſiit. Extitit enim non multo tempore poſt ex infauſta Chami proſapia magnus ille Nimrod, qui primus omnium poſt Gen. 10. ſupra dictam illam inundationem inter mortales potens & fortis euaſiſſe memoratur, cuius potentia & robur in eo ſe exeruit, quod

venationi impendio addictior eſſet. Qua ratione non ſimpliciter venator, ſed potens venator fuiſſe dicitur, qui feras ſummis viribus perſequeretur & cōfoderet, adeò vt in hac opera & labore excelleret, quo nomine etiam potens venator coram Iehoua prædicatur κατ᾽ ἐξοχὴν, qui cum nullus hac in re conferendus eſſet. Quumque eiuſmodi prædæ & lanienæ aſſueuiſſet, haud dubium eſt, quin eandem vim in homines imbecilliores expertus fuerit, eosq; rapinis, latrociniis, & cædibus infeſtarit. Vnde eſt, quod qui aliorum bonis aut vitæ inſidiantur, vel tyrannidẽ exercent, venatores in Scriptura appellentur. vt Pſal. 91.3. & 124.7. & Ierem. 16.16. & Lamẽt. 3.52. Quocirca etiam Plato in Sophiſta, & 7. de leg. inter venationis genera connumerat, non ſolum quæ beluarũ terreſtrium, aut volucrium, aut aquatilium eſt, ſed etiam quæ cicurorum

rorum eſt animalium & hominū, quum ſcilicet vel in ſeruitutem rediguntur, vel tyrānicè opprimuntur, aut bello infeſtantur, prędæúe expoſiti ſunt. hæc omnia venationes eſſe dicit, quemadmodum & Ariſtoteles latrociniū venationē appellat. Talem igitur quū ſe præſtiterit Nimrod, etiam prouerbio locum dediſſe, cùm de aliquo qui violenter ſe gerit, ac per inſolentiā viribus ſuis abutitur in aliorū detrimentum & perniciem, dicitur, Sicut Nimrod potens venator coram Iehoua. quod in eum competit, qui inſignis eſt latro & tyrānus, Nimrodo ſimillimus, cuius potentia quum ingens & celebris admodum fuerit, argumento eſt præcipuam ipſum in ædificanda vrbe & turri illa Babelis operam impēdiſſe. Nam & in Babele regni eius initium fuiſſe dicitur, vt etiā in Ereco Accado & Calne regionis Schinaris. Atque hoc primū fuit à con-

dito orbe regnum, quod nō æquitate, nec ſapientia, nec moderatione inſtitutum & fundatum, ſed potius per vim & iniuriam ſtatu minatum fuiſſe apparet: cōtrà quam de prima regum conſtitutione de leg. 3. tradiderunt Cicero & Iuſtinus, & poſt eos Auguſtinus de Ciuit. Dei lib. 4. cap. 6. Nec dubium quin graue imperium atque adeò tyrannidem iſtiuſmodi homines in alios exercuerint. Ea enim eſt hominum ad malum propenſio, vt quò magis viribus ac potētia cæteris antecellunt, eò magis ſe ſupra eos extollentes deprimere & conculcare nitantur.

Sequuti ſunt poſtea innumeri alij Gigantes, ex quibus ij fuerūt, Gen. 14. quos Chodorlaomor rex Elam, tresque alij qui cum eo erāt reges, profligarūt: eo nimirum tempore, quo etiam ab ipſis quatuor, quinque alij reges Sedom videlicet, Amorah, Adama, Seboim & Bela

cæſi

exſi ſunt. Victores iſtos quum A-
braham exiguis admodum copiis,
vtpote ſeruuorum octodecim tan
tùm & trecentorum poſtmodum
fuderit, quàm mira & inſignis fue-
rit hæc victoria, nemo non videt.
Eodem ſpectat, quod alibi Moſes Deut.2.
commemorat, populũ magnum
& excelſum, ſicut Anacim, habitaſ
ſe quondam in terra Moab & Am-
mon terra Gigantum: quibus ex-
pulſis, profligatis ac omnino dele-
tis vacuas ſedes filiis Lot conceſſit
Dominus. De Emoreis, tantę pro-
ceritatis gentem fuiſſe, compertũ
eſt. vt eam cum cedris comparare
Amos non dubitarit. Quod licet
dictum videri poſſit καθ᾽ ὑπερβολὴν,
non temerè tamen ita loquu-
tum fuiſſe Prophetam
certiſſimum
eſt.

GIGANTES TEMPORE Moſis.

CAP. III.

QVantus fuerit Og rex Baſan, qui cõtra Iſraelem arma ferens, ei cũ valida manu in itinere occurrit, ex eius lecto coniicere licet: qui quum ferreus eſſet, nouẽ cubitorum longitudinem habuit. Quam coniecturã vt eleuet noſter γιγαντόμαχος, aliam ex hodiernorum lectorum ſtructura inducit: vt veriſimile efficiat, huius regis ſtaturam ſeptẽ fermè cubitorũ fuiſſe. In quo non parùm hallucinatur, cùm lectos quales hodie extruuntur, duobus pedibus longiores fieri affirmat, quàm ſit iuſta ac communis hominum magnitudo. Iſtud enim ſi verum eſt, relinquetur

tur hominibus etiā procerioribus quatuor tantùm pedum magnitudo: quandoquidem non alia lectis longitudo tribuitur, quàm ſex pedum, quos regios appellāt. hoc reſpondebit quiuis faber lignarius, ſi de eo rogetur, niſi fortè aliter in Gallia, aliter in Flādria, ſeu Belgio, quæ iſtius eſt (vt opinor) patria, cōficiuntur lecti ad quam nos hic homo ſtaturam ſua coniectura redigit? Sed detur, quod ipſe pro cōfeſſo ſumit: an protinus ſequitur, ſi duobus pedibus hominum altitudinem noſtrorum lectorum longitudo ſuperat, Ogi regis lectū duobus etiam cubitis eius magnitudinem excedere? Iam verò quæ tanta eſſe potuerūt ceruicalia aut culcitra, quibus à ſummo illius capite ſupernè, aut ab imis pedibus infernè, duorum cubitorū ſpatio (vt ipſe fingit) fuerit opus? Concedamus autem quod ipſe vult, nempe illius magnitudinem ferè ſeptem

cubitos habuiſſe: an nō inſolita eſt atque mira hæc hominis proceritas? an non Gigantea huiuſcemodi magnitudo cenſebitur? Eam ob cauſam Moſes Sacræ hiſtoriæ ſcriptor, Ogum regem dicit ex reliquis Gigantibus ſolum remanſiſſe: cuius altitudinem vt oſtendat ingentem ac mirabilem fuiſſe, mirabili lōgitudine lectum eius producit inquiens, Ecce lectus eius, lectus ferreus: nonne eſt in Rabbath filiorum Ammon? nouem cubitorum longitudo eius, & quatuor cubitorum latitudo eius, ad cubitum hominis. Quæ ideo commemorantur, vt magis appareat, quantùm ſuis Dominus adfuerit, cuius virtute tantus hoſtis ab ipſis cæſus eſt.

Cæterùm tantæ molis homines iiſdem tēporibus in regione Chanaan viſi ſunt, vt formidabiles omnibus eſſent, omneſque aſpectu ſuo terrerent ac propemodum exani-

animarent. Cuius rei indicium eſt, quod ab exploratoribus Iſraeliticis in cætu relatum fuiſſe legimus: viros ſe vidiſſe in terra Chanaan procera ſtatura Gigantes etiam ac filios Anacim ex ſtirpe Gigantum: præ magnitudine quorum ſibi viderentur ipſi tantum eſſe locuſtæ. Qua ratione populum à ſpe terræ promiſſæ auertere iſti (excepto Chaleb & Iehoſua) conati ſunt. Sed valuit firma ac conſtans Dei promiſſio, qua effectum eſt, vt cæſis, fuſis, regionis vniuerſę incolis, per manum Iehoſuæ in montibus Hebron, Dabir, Anab, ac in omni monte Iehuda & Iſrael profligati & deleti fuerint omnes Anacim, ideſt, Gigantes omnes, ijs exceptis, quos Aſdod & Gath relictos habuerūt. Quid hic Goropius dicet? Etiamne ad hæc quicquam reſpondere, aut omnino hiſcere audebit, quum audiat, non vnum aut alterum, ſed quam plurimos Chana-

Num. 13.

Ioſ. 11.

næos Gigantum filios excelſæ admodum ac ſtupendæ fuiſſe ſtaturæ? Hæc quum inficiari non poſſit, infirmare tamen quodammodo conatur, cùm affirmat, tales homines, talia tum fuiſſe monſtra, qualia noſtris temporibus aliquando conſpiciuntur. At magnum eſt diſcrimen inter illos omnes, quos ipſe monſtra appellat, & quę vulgò monſtra vocitantur. Illi enim nec rari fuere, vt mōſtra eſſe ſolēt, nec vno tantùm ſeculo aut altero viſi ſunt: ſed ferè inde ab initio mundi ad Dauidis vſque tempora propagatum id genus hominum extitit, magnitudine prorſus admiranda: hæc verò quàm rariſſimè, ex nulla parentum traduce, multò vetuſtis illis minora viſuntur.

GIGANTES AETATE Dauidis.

CAP. IV.

MEmoratur Goliath Philiſthæus, oriundus ex oppido Gath, corporis ſui magnitudine atque robore adeò fuiſſe fretus, vt procedens in aciem quemuis ex Iſraelitis ad pugnam prouocare auſus ſit. Eius enim altitudo fuit ſex cubitorum cum palmo. Loricam habuit quinque milia ſiclorum æris pendentem lanceam verò inſtar iugi textorij, cuius ferrum ſexcentorũ fuit ſiclorum. Hîc quum Iſraelitico exercitui audacter inſultaret, omnibuſq; eſſet formidabilis: vno tamen lapide ab Dauide adoleſcẽtulo in fronte percuſſus interijt. Regnante etiamnũ Dauide, quum Iſraelitæ aduerſus Philiſthæos bel-

1.Sam.17.

2.Sam. 21.

lum gererent, alter fuiſſe narratur Goliath Gethæus, treſque alij Gigantes proceræ ſtaturæ: quos nihilominus quantumlibet fortes atq; audaces Dauidis milites in prælio obtruncarunt. vni ex his cuiuſque manus, cuiuſque pedis digiti ſeni fuiſſe feruntur. Vir inſuper quidam Aegyptius ſtatura cubitorum
1. Chro 11. quinque fuiſſe dicitur, quem vnus ex Dauidis militibus Benaia nomine, vir fortiſſimus interemit. Porrò tam vulgatum fuit in populo Dei, quod de Gigantibus traditur, vt etiam Prophetæ cùm fideles de inuicta Dei potentia & fortitudine bene ſperare iubent, Giganti Deu comparent;

GIGANTEI GENERIS HOMINES apud varias gentes Xerxe, Alexandro, Auguſto aliįsq; nonnullis principibus:

CAP. V.

VLTRA maritimam Aethiopiam inſulas in oceano meridiem verſus repertas eſſe tradit Diodorus Siculus, quarũ incolæ magnitudine alios homines quatuor cubitis excederent. Lib. 3.

De Gallo quodam ea refert Liuius, quæ non multùm ab ijs quæ de Goliath enarrata ſunt, differre videntur. Virum enim ait, eximia corporis magnitudine in vacuum pontem proceſſiſſe, cùm Galli trãs pontem Anienis caſtra haberent. Qui quantum maxima voce potuit, quem nunc, inquit, Roma fors Lib. 7. dec. 1.

tiſſimum virum habet, procedat agedum ad pugnam, vt noſter duorum euentus oſtendat, vtra gens bello ſit melior. Hunc veluti molem ſupernè imminentem, exultantem, verſicolori veſte, pictiſque & auro celatis refulgentem armis, iuuenis Romanus media ſtatura, modicaque in armis ſpecie, quum in certamine excepiſſet, ipſum primo congreſſu percuſſit atque proſtrauit. Xerxis ætate vir fuit inter Perſas proceriſſimus Artachees, vt cui (quemadmodum affirmat Herodotus) quatuor omnino digiti deeſſent à longitudine quinque regiorum cubitorum. Regius autē cubitus is eſſe dicitur, qui tribus digitis vſitato maior eſt. In India rex Porus quatuor cubitis & palmo procerus fuiſſe perhibetur: quem (vt tradit Rauiſius) Alexander Magnus bello vicit. Imperante Auguſto, Puſionem & Secundillam denos pedes & amplius proceritatis

ritatis habuiſſe author eſt Plinius: quorum reliquiæ in conditorio Saluſtinianorum hortorum ætate ſua aſſeruabantur. Sub Claudio, proceriſſimum hominem Cabarram nomine ex Arabia aduectum fuiſſe idem teſtatur, nouem pedibus, totidemq; vncijs, hoc eſt pollicibus altum. Et Tiberio ab Artabano rege Babylonis miſſum virum commemorat Ioſephus, genere Iudæum Eleazarum nomine, ſtatura cubitorum quinque qui propter corporis vaſtitatem Gigas cognominatus eſt. Theodoſij verò tempore, hominem in Syria extitiſſe ait Nicephorus, qui in longitudinem cubitorum quinque & vnius palmi excreuerat cuius pedes introrſum vari & intorti, reliquæ corporis magnitudini proportione non reſponderent. Talem ſe quoque ætate ſua vidiſſe idem teſtatur, vt propter inſolitam corporis magnitudinem pro monſtro

lib.12.Eccleſ. hiſt. cap 37.

haberetur: quem breuis admodũ ſtatura mulier in lucem protulerat. Sanè Auguſtinus viſa quædam ætate ſua hominum corpora teſtatur, quæ communem ac ſolitam menſuram exuperarent. Ante paucos annos quàm à Gothis Italia bello vaſtaretur, conſpectam Romæ fæminam fuiſſe memorat, quæ veluti giganteo corpore exiſtens, cæterorum omnium, atque etiam vtriuſque parentis ſtaturam longè excederet. Qua in re admiratione dignum illud eſt, quòd neuter parens tam proceræ ſtaturæ viſus eſt, quàm longiſſimi quique tum videri ſolebant. Ad eam igitur viſendã multitudinis infinitæ concurſum factum. Guntranno Francorum regi oblatum fuiſſe virum ex Aimone accepimus, tanta corporis altitudine, vt aliorum menſuram tribus pedibus ſuperaret. Cuius rei etiam mentionem facit Grego. Tur. lib. 7. hiſto. Fuit ex Helſyngia

De ciuit. d. lib. 15. cap. 23. & li. quæſt. ſuper Ge.

Hart-

Hartbenus quidam, qui (vt ſcripſit Saxo Grammaticus) raptas regum filias ſtupro fœdare gloriæ loco dũcebat: illum perimere ſolitus à quo tali prohiberetur flagitio. Tãtam in iſto corporis magnitudinē extiſſe idem ait, vt nouem cubitos proceritatis eius dimenſio impleret.

GIGANTEI GENERIS *hommes noſtræ ætatis.*

CAP. VI.

SEd neque noſtra hęc ætas ſuis Gigãtibus caruit. habuit.n. ager Burdegalenſis, qui in Aquitania eſt, mira corporis magnitudine hominem, quem eam ob cauſam Burdegalenſem Gigãtem cognominarunt. Ibi rex Frãciſcus huius nominis primus quum fori

tè ageret, viſam illius corporis molem admiratus, hominem ex numero cuſtodũ ſuorum eſſe iuſſit. At iſte cum obſcuro ac ruſtico loco natus, ſemper ruri habitaſſet: aulicam vitam faſtidiens, paucos poſt dies ex aula tãquam ex vinculis euolauit. hunc ſe tum inibi vidiſſe teſtatus eſt vir quidam probus ac fide dignus: tantã inquiens, hominis altitudinem fuiſſe, vt inter eius crura quilibet recto corpore tranſire potuiſſet. Inſolitæ etiãnum proceritatis homo viſus eſt Lutetię, anno M.C.LXXI. ad quẽ ſpectãdum innumera plebis multitudo confluxit. Hic quũ ſe in hoſpitio contineret, neminem ad cõſpiciendum ſe niſi pretio admittebat. Intromiſſi aſſidẽtem in hemycicio Gigãtem magno cum ſtupore contuebantur, magiſque ſtupebant, cùm è ſella ſurgentem ipſum cernerent. Tum enim erectus cœnaculi laquear vertice attingebat.

Polo-

Polonum aut Trãſſyluanum eum eſſe dictitabant. Tam vaſti corporis homo, vxorem habebat corpore quidem prælargo ac craſſo, ſed breui ſtatura: ex qua nihilominus filiolum ſuſceperat, Gigantis futuri ſpeciem prę ſe ferẽtem. Etiam in illis regionibus, quæ centeſimo ab hinc anno, aut circiter, (nunquam antea viſæ nec cognitæ) repertæ ſunt, multos Giganteos homines videri prodũt Hiſtorici omnes recentiores. Ex quibus qui Antarctico propinqui ſunt, decem & duodecim pedum altitudinem habere feruntur. In ea quoque quæ à veteribus Taprobana inſula dicta eſt, proceri ad modum eſſe homines memorantur. Atque iſtud cum eo conſentire videtur, quod ex Diodoro Siculo protulimus ſuprà initio cap. 5. Gen. 18.

GIGANTEI ROBORis viri.

CAP. VII.

Ind. 14. & ſuquen.

ADmirandæ prorſus in eo vires fuêre, q catulũ leonis rugientem, ſibiq; occurrentem, non ſecus ac hædum diſcerpſit: qui triginta viros ſem el, poſtea mille, nullis aliis armis, quã aſini maxilla munitus p ercuſſit, quique portę vrbis fores cum duobus poſtibus & vecte arreptas, hum erisque impoſitas in montem trãſt ulit: quem nulli funes, nulla vincula con ſtrictum tenere poterãt: qui deni que medias templi complexus columnas, quibus tota domus nitebatur, ita ſubtraxit, vt his ſummotis atq; diuulſis tectum cum ingenti hominum ruina qui ei inſederant, cõciderit.

Hic

Hic ille eſt Samſo, quem Dominus Iſraelitis liberatorē aduerſus Philiſthæos ſuſcitauit. Cuius tam ingēs robur nullis viribus humanis adſcribi debet, ſed Dei Spiritui accepto ferendum eſt.

Etiam admiratione dignum illud eſt, quod à Dauide factum eſſe ipſo referente audimus, ſe nimirū quum patris ſui oues paſceret, leonem & vrſum qui in gregem fortè irruerant, pecudemque arripuerant, apprehendiſſe, eoſque erepta oue interfeciſſe: quod magnæ fuit fortitudinis. Cōſimili robore prçditus Benaia vnus ex robuſtiſſimis ducibus qui Dauidi erant, percuſſit duos leones fortiſſimos, & quēdam leonem in medio ciſternæ tēpore niuis, quo ferociores ſunt feræ penuria victus. 1. Sam. 17. 1. Chro. 11.

Iaſchabam autem Benehacmoni qui primarius ducum fuiſſe dicitur ipſi Dauidi, obtingentos Philiſthæos inuadere auſus eſt: ex qui-

bus trecētos vna vice occidit. Abiſchai verò frater Ioabi filius Tzeruiæ, trecentos vibrata haſta confodit. Et Benaia Aegyptium quendā, magnitudine ſpectabilem (cuius mentionem fecimus ſupra cap. 4.) haſtaque munitū baculo inuaſit, arreptaque haſtam è manu illius, interemit eum haſta ipſius.

De Giganteis autem viribus nō abs re tam multa apud Poetas reperiūtur. Quæ tametſi magna ex parte fabuloſa ſint: veri tamen nonnihil fabulis locum dediſſe certum eſt. Monticolas fortiſſimosq; fuiſſe Gigantes cecinit Homerus: longiſſimosque Otum & Elphialtem fratres deſcripſit; longitudine nimirum nouem vlnarum, latitudine cubitorum nouem: quos quū montibus montes imponere (vt ipſe fingit) conarētur, Iupiter malè perdidit. Hoc Virgilius hiſce verſibus ita complexus eſt:

Ter ſunt conati imponere Peliō Oſſæ,

Scilicet

Scilicet atque Oſſæ frondoſum inuol-
uere Olympum.
Ter pater extructos deiecit fulmine
montes.

Quæ ſanè nũquam Poeta effudiſſet, niſi quid ſimile accidiſſe quondam intellexiſſet. Ac veriſimile eſt, quod de molitione illa ingenti Babylonicæ turris (cuius ſupra mẽtionem fecimus) fortè audierat, id in ſuam poeſim diſſimulata veritate hoc modo tranſtuliſſe. Vnde etiam tritum illud prouerbiũ natum eſſe haud dubium eſt, quod de Gigantum bello cum diis paſſim celebratur. Qui enim ambitioſiùs ſeſe efferunt, ij cum Deo bellum gerere vidẽtur. quã de cauſa quoque Deus ſuperbis reſiſtere dicitur. Ita igitur finxerunt Poetæ, Gigantes impetum feciſſe in deos, eosq́ue cœlo detrudere voluiſſe. Sed ridiculum eſt, quod addunt, deos ſic perterritos fuiſſe, vt mu- 1.Petr.5.

ratis formis delituerint. vnde Ouidius,

Emiſſumq́ ima de ſedo Typhoea terra
Cælitibus feciſſe metum, cunctóſq́ dediſſe
Terga fugæ, &c.

Quomodo parùm honorificè de ſuis diis loquuti ſunt.

Tantum inſuper Tydidi & Aiaci robur idem tribuit, vt alterum Hectoris ſcutum lapidis molaris ictu fregiſſe dicat: alterum in Aeneam ſaxum proieciſſe, quod non duo viri quales ſuæ ætatis erant, ſuſtuliſſent. Quod etiam imitatus ille ſic eleganter expreſſit:

ſaxum circumſpicit ingens:
Saxum antiquum, ingens, campo qui fortè iacebat.
Limes agro poſitus, litem vt diſcerneret aruis.
Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent.

Quæ in

Qualia nunc hominum producit
corpora tellus.
Ille manus raptum tripida tor-
quebat in hoſtem.
Altior inſurgens,& curſu conci-
tus heros.

Iſtud pro veriſimili, ac quod aliquando contingere potuit, aſſumit Auguſtinus de Ciui. Dei libro xv.cap.ix. Hinc non longè abſcedere videtur, quod de Milone Crotoniata peruulgatum eſt. Is enim Olympiæ per ſtadium ingreſſus, humeris ſuſtinuiſſe bouem dicitur: nudæque manus ictu taurum feciſſe victimam. Hunc integrum qua mactauerat die, ſolus (vt ſcripſit Solinus) abſumpſit, nec grauatim. Tantum corporis robur ipſi tandem exitio fuiſſe dicitur. Nam quòd ætate iam ingraueſcente (vt author eſt Gellius) ab athletica deſiiſſet, iterq; ſolus fortè faceret per quædam Italiæ loca ſylueſtria: in

quercu quid adhuc viribus prȩſtare poſſet experiri volens, ipſam arborem per medium hiantem magna vi magnoq́ue conatu diſcidit diuulſitq́ue. Sed quum incautus atque imprudens quaſi opere perfecto manus remiſiſſet; tum quercus diducta in priſtinum ſtatum ſubitò rediens, manus intercepit retinuitq́ue atque ita hominem feris lacerandum præbuit. Ex Varrone in relatione prodigioſæ fortitudinis refert Plinius, Tritani gladiatoris cuiuſdam filium, Cn. Pompeij militem tantis fuiſſe viribus, vt prouocatum hoſtem inermi dextra vicerit, correptumq́ue vno digito in caſtra Imperatoris ſui detulerit. Fuiſſe quoque quendam ait in prætorio Auguſti centurionē, qui vehicula cum culeis onuſta donec exinanirentur, ſuſtineret: carpentaq́ue apprehenſa vna manu retineret, obnixus contra nitentibus iumentis. Alium etiam,

qui

qui mulum ſuum tolleret. Alium qui duo centenaria pondera pedibus, totidem manibus, & ducenaria duo humeris ferebat. Athanatum quendam nomine vidiſſe ſe idem teſtatur, quingenario thorace plumbeo indutum, cothurniſque quingentorum pondo calciatum per ſcenam ingredi.

DE MAXIMINO, FIRMO, aliiſque nonnullis robuſtiſſimis.

CAP. VIII.

Quid de ſeniore Maximino Imperatore ſcriptum reliquerit Iulius Capitolinus prętereundum non eſt. Eius magnitudinem, inquit, Seuerus Imperator miratus, ipſum cum lixis primùm

compoſuit, ſed fortiſſimis: quorũ tamen ſedecim vno ſudore ille deuicit, ſedecim acceptis prẹmiis munuſculis. Volens deinde Seuerus explorare quantus in currendo eſſet, equum admiſit multis circuitionibus. Quumque imperator laboraret, neque ille accurrendo deſiiſſet. ait illi, nunquid delectat luctari poſt curſum? Ille more ſolito ſeptem fortiſſimos vno ſudore vicit: ſolusque omnium à Seuero poſt argẽtea præmia torque aureo donatus eſt: iuſſusque inter ſtipatores corporis ſui in aula conſiſtere. Bibiſſe ſæpe in die vini capitolinam amphoram conſtat: comediſſe & quadraginta libras carnis: vt autem Cordus dicit, etiam ſexaginta. Sudores ſæpe ſuos excipiens in calices vel in vaſculum mittebat, ita vt duos vel tres ſextarios ſui ſudoris oſtenderet. Diu ſub Antonino Caracalla ordines duxit cẽturiatos. Sub Macrino à mi-

litia

litia deſiit. Occiſo Macrino, ad Heliogabalum venit: quem vbi ille vidit infamem principem, à militia diſceſſit. Et tamen retentus eſt per amicos Heliogabali, ne hoc quoque illius famæ accederet, quod virum temporis ſui fortiſſimum, & quem alij Herculem, alij Achillē, alij Aiacem vocabant, à ſuo exercitu dimoueret. Exercebat cum militibus luctamina, qui nos, ſeptenos iam grandeuus ad terram proſternens. Erat pollice ita vaſto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro anulo ἁμάξας manibus attrahebat. Rhedam onuſtam ſolus mouebet. Equo ſi pugnum dediſſet, dentes ſoluebat, ſi calcem, crura frangebat. Lapides tophirios ſeu tophareos friabat: arbores teneriores ſcindebat. Hunc Alexander Imperator quum omni exercitui præfeciſſet, ab eo tamen poſtea in Gallia interemptus eſt. Demum quū eius ſæuitia diutius in impe-

rio tolerari non poſſet, occiſus eſt vnà cum filio in tentorio quieſcēs. Miſſis Romã capitibus, calceamētùm eius inter Aquileiam & Arziam poſitum eſt: quod conſtat pede eius maius fuiſſe hominis veſtigio atque menſura. Hinc illud eſt adagium, quod de Maximi caliga circunfertur, vulgò dictitatum in homines inſulſos & immodicæ proceritatis. Fuit hic magnitudine pedum octo & prope ſemiſſis.

Non multo tempore pòſt Firmius quidam nomine ſtatura fuit ingenti, prominentibus óculis, villoſo atque hiſpido corpore: quem ideo pleriq; (vt ſcripſit Vopiſcus) Cyclopem vocitabant. Tanti roboris fuiſſe fertur, vt triarium vinceret. Nam & incudem pectori ſuperpoſitam (quod mirum eſt) cōſtanter aliis tundentibus pertulit, quum ipſe reſupinus & curuatus in manus penderet potius, quàm iacèret. Struthionem vno die co-

medisse,

mediſſe, ſitulaſque duas mero plenas aliquando exhauſiſſe dicitur; quum à quodam potatore ad bibendum prouocatus fuiſſet. Fuit hic Aegypitus latro, qui imperiū aduerſus Aurelianum ſibi arrogauit: à quo demum ipſe ſuperatus eſt.

Vtilior fuit ex Sclauinis ille, cuius opera Romani cuiuſdam proditio Iuſtiniano Imperatore patefacta eſt. Hic corporis magnitudine multis præſtans ac robore, virque acerrimus ex hoſtibus aliquē comprehēſum ad Beliſarium, Auximum in agro Piceno obſidentē, vt abduceret, mittitur. Ille mox abiens antelucano temgore cum in locum euadit, in quo pro pabulo ſecando quotidie certabatur: ibique humi proſtratus, ruboque & ſenticetis intectus delituit. Tum ſimul ac dies illuxit, vir Gothus quidam eodem adueniens herbas mox legere, cùm de repēte Sclaui-

Procop. lib. 2. de bello Gott.

nus exortus barbarum à tergo inuadit, complexuſque medium & ſimul elatum Romanorum in caſtra mox intulit. Captiuus vt ſe res habebat percontatus exponit, eiuſque teſtimonio reus proditionis conuincitur.

In Septentrionalibus terris tantæ magnitudinis ſaxa veterum buſtis ac ſpecubus affixa conſpici teſtatur Olaus magnus Gothus, vt non niſi Gigantum opera atque vi extructa fuiſſe appareāt. Obeliſcos præterea ſeu ſublimia ſaxa apud Oſtrogothos & Veſtrogothos in biuiis, ſeu triuiis, non aliter quàm viribus Gigantum ac pugilum erecta eſſe: quæ operis mole ſpectantium animos in admirationem ſui rapiāt. Regiones inſuper extremas ſeptentrionis adeo euidentia Gigantum monimēta inſpectoribus vbique exhibere, vt fidem faciant, tam ſublimem ſaxorum molem, tamque immanem collium cōgeriem,

riem, nullo naturę artificio, ſed mirandis omnino hominum viribus fuiſſe congeſtam & abſolutam. Viros aliquot recentiore memoria fuiſſe idē cōmemorat, quorū quiſque ſubleuatum in humeros equum, vel bouem maximum ferreumq́ue vas ſexcentarum, octingentarum, aut etiam mille librarū ad plura ſtadia portaret. Denique viſum quendam affirmat, qui armatum equitem ſubitò obuiū magna vi in terram proiiceret. Alium verò quempiam tam vaſto ac robuſto fuiſſe corpore, vt aurum centum & viginti librarum collo appenſum gereret.

Anno ab hinc fermè ducenteſimo aut plus extitit quidam (authore Froſſardo) nomine Ernauto Burgus Hiſpanus cognominatus, homo procerus, corporis viribus ita firmis, vt neminē in pugna percuteret, quem non humi proſterneret. Parem robore in tota Vaſco

nia videre non contigit. Qua de cauſa quoque Foxēſis comes eum ſibi veluti ſocium aſciuerat. Hic feſto die quo Chriſti natale celebratur, quum à prādio Comes in porticum quandā conſcendiſſet (gradibus autem quatuor & viginti eò aſcendebatur) exiguusque pro tēpore quo cuncta tum frigore rigebant, ignis in foco qui in eo erat, conſpiceretur: videns per feneſtrā multos in chorte aſinos craſſo ligno onuſtos, protinus in eam deſcendit: maximumque ex his feſtinanter abreptum, atque in humeros ſublatum in porticum portauit, eumque cum ligno mirātibus cunctis, in ignem coniecit. Atque hæc Froſſardus, vir ſanè ob ſummam quam in ſcribendo ſedulitatem ac diligentiam adhibuit, non minimam in Hiſtoria laudem adeptus.

In regno Saguenæo occidētem verſus, ex illis regionibus trāſmarinis

tinis iam dudum repertis, de quibus ſuprà mentio facta eſt, tam robuſtiſſimos homines eſſe aiunt, vt quum in eam horam noſtrates aduecti fuiſſent, redeunteſque ad naues incolę humanitatis officio deducerent: ſi quos fortè ex itinere defeſſos videbant, eos in humeros ſublatos facilè deferebant. Noſtris tēporibus ait Martinus Borrhaus, viſum ſaltatorē tradunt, binos in humeris totidem in brachiis, vnū in ceruice ferentem. In 1. Sam. 21.

DE GIGANTVM reliquiis.

CAP. IX.

HActenus de Gigātibus ipſis, & de Giganteis viribus egimus. Iā ſicubi viſæ ſunt Gigantū reliquiæ, attendamus. Quæ

profecto maiorem nobis delectationem parient, quam quæ vel ex aſinis, vel muribus imperita plebs religionis nomine ſuſpicit, exoſculatur ac colit. Cuiuſmodi pluribus in locis in Gallia in quorundam templorum euerſione repertæ ſunt. Nam & Viennæ reconditus exigui muris σκελετὸς inuentus eſt, quem antea religioſiſſimè aſſeruatum imprudentes venerabantur. Agedum igitur, referamus ea, de quibus ille ſic cecinit:

Aut grauibus raſtris galeas pulſabit inanes:
Grandiaq́; effoſſis mirabitur oſſa ſepulchris.

lib. 1. Hiſt. Quod contigiſſe quondam Thegeæ cuidam fabro ferrario narrat Herodotus. Qui cum puteum in chorte ſua facere vellet, incidit in ſepulchrum ſeptem cubitorum. Quumq́ue credere nullo modo poſſet, fuiſſe maiores olim, quam tunc erant homines: nudatum tamen

mē vndiquaque mortuum, æquali longitudine atq; ſepulchrum ipſe menſus eſt. Oreſtem hunc eſſe apud veteres obtinuit fama. Poſt Xerxis in Aſiam è Græcia reditū, cæſo Mardonij à Græcis exercitu, duce Pauſania, quum mortuorum oſſa carne nudata vnum in locum Platæenſes comportarent, quinque cubitorum viri cuiuſdam Perſæ oſſa inuenta eſſe idem alibi tradit.

Sed dubiæ fortaſſis fidei authorem in medium adductum clamitabunt quidam, apud quem innumerabiles fabulas eſſe ait Cicero libro 1. de finib. quamquam tamen eundem patrem hiſtoriæ ibidem appellat. Hominem fabulatorem Gellius vocat mētientiū principē Plinius, eumque etiam mendacij inſimulat Iuuenalis Saty. 10. & Ioſephus de antiquitate Iudæorum contra Apionem Alex. quorum opinionem ſequutus eſt etiā Eraſ-

mus de vita Hieronymi. Quam verò rectè, ipſi viderint. Ego ſanè exiſtimo, iſtos omnes ita de Herodoto temerè nulloque adhibito iudicio loquutos, in eumque iniurioſos fuiſſe. Longè aliter de illius hiſtoria ſentit grauiſſimus author

In Solone. Plutarchus, quã & celebrem & receptam & approbatã eſſe ait à tot & tam idoneis teſtibus, vt eam nec reiicere nec damnare velit. Equidem multa temerè improbari ſolent, quæ demum admittenda eſſe res ipſa oſtendit. Hoc vel ex Solino liquet, qui quum priſcorũ molem ex Oreſtis oſſibus Thegææ inuentis teſtatam velit, ſubiicit etiã, Bello Cretico quum elata flumina ſuo impetu terras rupiſſẽt, poſt diſceſſum fluctuũ inter plurima humi diſſidia humanum cadauer repertum cubitorum trium atq; triginta. Cuius inſpectandi cupidine Lucium Flacum legatum, Metellum etiam ipſum impendio admo

dum

dum captos, miraculo quod auditu reſpuerant, oculis potitos. De Macedonia mentionem faciens, apud Flegram ait, ſi quando vt accidit, nymbis torrentes excitantur, & aucta aquarum pondera ruptis obicibus valentiùs ſe in campos ruunt, eluuione oſſa etiam nũc ferunt detegi, quæ ſunt inſtar corporis humani: ſed modo grandiore: quæ ob enormem magnitudinem monſtroſi exortus iactitant extitiſſe. Hæc Solinus. Credibile eſt itaque eam quorundam Gigantum regionẽ fuiſſe, vnde à Poetis Phlegræi fratres dicti ſunt, qui in Phlegra Theſſaliæ valle cum diis (vt in fabulis eſt) conflixerunt.

Antiquiſſima Gigantum cadauera deuorata non eſſe ait Tertullianus, quorum Crates adhuc viuunt. Quod fideliſſimus antiquitatis teſtis, exempli cauſa profert, vt aliquid in mortuorum corporibus ad reſurrectionis fidẽ ſancien- lib. 2. de Reſur.

dam remanere oſtendat. Quod di-
cendi genus etiam ſi pro authoris
more obſcurum ac ſpinoſum eſſe
videatur: quis tamen ſit verborum
ſenſus facilè eſt intelligere. Perin-
de enim eſt, ac ſi diceret, Gigãtum
σκελετοὺς adhuc extare, qui fidem
faciant, hominum corpora poſt
mortem nõ penitus aboleri. Quid
crates ſignificet, nemo ignorat.
Quo nomine μεταφρενικῶς vſus eſt il
le ad ſignificandam eam oſſium
cohærentiam, quæ cratis formam
quandam habet. Vbi autem viſæ il
læ ſint Gigantum reliquię nõ me-
minit: quãdoquidem nulla de his
mouebatur controuerſia: res ſatis
eo tempore vulgata, de qua nullus
ambigebat.

Si qua Plinius & Philoſtratus de
Gigãtum cadaueribus literis pro-
diderunt, quiſpiam replicet atque
euoluat, is profectò reperiet tam
valde miranda, vt pro portentis ha
bẽda eſſe cenſeat. Hic enim viſum
ait

ait Gigantis cuiuſdā cadauer, duodecim cubitorum: alius autem viginti duorum. Alius etiam triginta. Ille verò affirmat, quadraginta ſex cubitorum corpus ſtans repertum eſſe in Creta, cùm terræ motu mons quidam diſruptus fuiſſet. Ex Gabinio Romano ſcriptore Strabo refert, in Mauritania apud Tingem Antæi ſepulturam eſſe, cuius corpus cubitorum ſexaginta fuiſſe, author eſt Plutarchus: Ab huius magnitudine non longè dicrepat, quod in Annalibus pro re certa ſcriptum eſt: ſcilicet in vrbe Roma Pallantis corpus inuentum fuiſſe ea altitudine, quæ vrbis muros excederet, Henrico ſecundo Conradi filio imperante.

P. Soſt. in ſuis heroicis.

De ſitu orbis lib. 17.

Fulg. lib. 1. cap. 6.

His annumerare non verebor. (quanquam reclamet Goropius) quę Antuerpiæ in ipſa Curia atq; in marmoreo Coloſſo ſpectantur. Gigantis enim monimenta ea eſſe fama eſt celeberrima. Hic Scaldis

ripam arcemque in paluſtri loco ſitam tenẽs, ob omnibus fluuium traiicientibus, aut merces aduehẽtibus, dimidium bonorũ quæ haberent, pro vectigali extorquebat. In quo ſi quid à viatore peccatum eſſe deprehendiſſet, bonis omnibus ablatis, ei alteram manũ præcidebat, ipſo demum ſuperato, abſciſſa quoque fuit eius manus, atque in Scaldim proiecta. Vnde loco nomẽ inditum Hantvverpum, id eſt, manus proiectio. Hinc etiã manuum amputatarum inſignia. Sed commentitia eſſe hæc omnia clamat Goropius, vel ex eo quòd Iulium Cæſarem nonnulli Hiſtoriam hanc commemorãtes filium cuiuſdam regis Arcadiæ eſſe dicãt. Qua in re ſi vulgus imperitum (vt in multis aliis) errat, non protinus efficitur, falſam eſſe totam hanc hiſtoriam. Quod autem ex vno dente vndeuiginti cubitorum & dimidiati alti ad nem hominis à ſe
collectam

collectam rem abſurdam atq; incredibilem eſſe ait, in eo proculdubio fallitur. Nam & maiorem magnitudinem multorum teſtimonio repertam fuiſſe ex ſuperioribus, atque iis quæ proximè ſubiicientur, liquido conſtat. Num igitur poſthabitis tot probatis authoribus vni Goropio credendum nobis erit? An quæ noſtra etiam ætate re ipſa cōperta ſunt, inficiari audebit? Id enim perinde eſſet, ac ſi nobis oculos eruere, mentem eripere vellet. Neque ex eo quod de elephantinis oſſibus apud Bruxellanos repertis profert, cōſequitur, Antuerpiana illa oſſa elephantis eſſe, quemadmodum ipſe putat. Nō enim eadem ſunt hominis & beluæ oſſa, vt diſcerni inter ſe minimè poſſint. Eat nunc noſter hic γιγαντόμαχος, victumq; ſe in hoc certamine, non quidem à Gigante, ſed vel ab homuncione nouerit.

MIRABILE GIGANTIS corpus in Sicilia repertum.

CAP. X.

De Genealogia Deorum lib. 4. ca. 68.

HIſtoriã memoratu dignã ſcripſit Bocatius, eius rei nimirum. cuius ætate ſua plurimi teſtes fuerunt. In Sicilia, inquit, quum fortè ruſtici quidam ad iacienda paſtoralis domus fundamenta in radicibus mõtis oppido Drepano imminentis non procul ab oppido foderẽt, ſpecus quidam apparuit: in quẽ quum quid intus eſſet, viſuri ipſi introiſſent: ſpeluncæ altitudinem ſuſpicientes, ſedentem ecce in imo hominem vaſtæ magnitudinis conſpexere. Ex quo perterrefacti, repentè ex antro egredientes ſe in fugam coniecerunt. Nec prius moram fecerunt, quàm Drepanum perue-

perueniſſent, occurrentibus quid viderant nuntiantes. Mirabundi ciues cõfeſtim ſe ad viſendam rem tantam parant. Facibus igitur accenſis, armiſque ſumptis non ſecus ac in hoſtem procedentes, omnes ex oppido quum exiiſſent, plus trecenti in ſpecum ingreſſi ſunt. Ibi quum conſtitiſſent attoniti, tandem qui propius acceſſerant, viuum non eſſe hominem vident. Sedentem verò ſiniſtra manu fuſtem tenentem contuentur. Fuſtis autem tanta altitudine atque craſſitudine viſus eſt, vt quantumlibet grandis nauis malum excederet. Hunc vnus ex illis quum porrecta manu tetigiſſet, ſolutus illico totus in puluerem concidit: præter plumbum fuſti infuſum quod à terra ad manum vſque porrectum molem brachij ſuſtinens integrum permanſit: Cuius mille & quingentarum librarum põdus inuentum eſt. Demum ſedentis il-

lius hominis tacta ſuperficies, quę nondum vlla ex parte corroſa aut imminuta fuerat, mox cum toto decidit, totumque ferè in cinerem verſum viſum eſt. Quem quũ nõnulli manibus contrectarent, reperti ſunt tres dentes magnitudine incredibili, pondere vnciarum centum, quos filo ferreo appenſos ad memoriam ſempiternam comperti Gigantis in templo ſuo Drepanenſes collocarunt. Anterior inſuper cranij pars adhuc firmiſſima inuenta eſt, plurium frumenti modiorum capax, Cruris denique os viſum eſt, quod tametſi aliqua ex parte nimia vetuſtate conſumptum eſſet: ſuis tamen inſpectoribus hanc præbuit cõiecturam, hominis altitudinem ducentorum fuiſſe cubitorum, vel amplius. hęc ille. Cuius ſi verba ſingula non retulerim, me tamen rei ſummam complexum fuiſſe arbitror. Atque hinc coniicere licet, fabuloſa prorſus

ſus non eſſe, quæ tot ſcriptores, & poetæ & hiſtorici de Cyclopib. Siciliæ tradiderunt. Nam quod in ea regione quidam extiterunt (vt cōſtat) ſtupendæ molis homines, multis argumētum ſcribendi præbuit, Siciliam Cyclopum patriam fuiſſe. Vnde etiam manaſſe haud dubium eſt, quod de AEtna hunc in modum ſcripſit Ouidius:

Vidimus Aetnaa cœlum ſplendeſcere flamma,
Suppoſitus monti quam vomit ore Gigas.

Iſtud etiam Solinus de Sicilia ſcribens retulit, Antrum in ea eſſe immane virentibus introrſum lucis pendentibus: in cuius imo quum alter ſpecus ingens pateat, in quo ferunt Iouis eſſe fanum: in eius etiam intimo receſſu Typhonis Gigantis cubile poſitum ab accolis creditur. Hunc Ouidius lib. v. Metamorph. & Strabo lib. xiij. Pindarum ſequuti ſub Aetna monte ſepultum volunt.

Enne. I. Scripſit autem Sabellicus ſibi narratum fuiſſe à quodam hoſpite ſuo, homine haud vulgari fide, diu in terra Græciæ verſato, in Creta inſula, ea parte qua ad meridiẽ obuerſa eſt, operarios quoſdam indigenas immanes arborum trũcos ad naualem fabricam radicitus molientes, in hominum caput dolij inſtar incidiſſe: idque imperiti homines quum temerè attrectaſſent, confeſtim putri vetuſtate ſolutum. Quum igitur tantæ proceritatis fuerint nonnulli Gigantes, ſicuti paulò antè vidimus: ex quorum numero fortaſſis fuit Atlas magnitudine corporis inter alios celebris: ex eo ſumpta videtur occaſio dicendi hyperbolicè, eum ſuis humeris cœlũ ſuſtinere: quod Poetarum carminibus poſtea celebratum eſt.

DE GIGANTVM RELIquiis in Gallia repertis, etiam noſtra ætate.

CAP. XI.

QVod vulgatum ſatis, viſumq; à plurimis eſt, primum cõmemorabo Effigiem ſcilicet Gigãtis cuiuſdam apud Delphinates tanta longitudine porrectam, vt quindecim cubitos continens, cranij craſſitudinem habeat duorum cubitorum, humerorum latitudine cubitorum ferè quatuor. Hanc ego aſpexi figuram bellicis illis tumultibus Galliam ſecundò affligantibus, cùm turbulentiſſimæ illius tempeſtatis repentino turbine ac flammis conflagrata Valentiæ impura illa idolorum tecta concidiſſent: cuncta,

que monachorum latibula exciſa &euerſa omnibus paterent. Tum enim in magnas Dominicanorũ (quos vocant) ædium ruinas ingreſſus, illam adhuc integram in pariete ſpectaui. Locus antea in imis ædibus porticus erat, vbi boni illi fraterculi ſecurè ludẽtes ſub tecto deſides atque otioſi, aliorum procellas intuebantur Tantæ dimenſionis oſſa (ne quis figuram iſtam animi cauſa effictam putet) reperta olim fuiſſe cõſtat, eorumque magnitudinem ita delineatã, vt poſterius rei memoria commẽdaretur. Cui ſuffragatur, quod Ioannes Marius in iis libris quos de Galliarum illuſtrationibus inſcripſit, hunc in modum tradidit: Repertum ſcilicet fuiſſe trãs Rhodanum Gigantis cuiuſdam ſepulchrum, cuius oſſa ex ſuprà dicta illa effigie duorum & viginti pedũ altitudinem habuiſſe liquet. Qua de re apud Ludouicum regis Caroli

roli eius nominis ſeptimi filium, ea tempeſtate Valentiæ commorantem, teſtatum eſſe idem affirmat, aliquotque ex iis oſſibus in Biturigenſi ſacello aſſeruari. Huc ſpectat quod Calamæus in ſuis de Biturigibus Commentariis ſcriptum reliquit. Deſcribens enim antiquam illam & celeberrimam Biturigum metropolim Auguſtũ quoddam regiumque ſacellum in ea eſſe ait, in cuius porticu quum ex vna parte ducis (cuius auſpiciis illud extructum eſt) regumq; ac reginarum parentum ſuorum atque progenitorum eleganti admodum ſpecie ſimulachra ſpectẽtur: ex altera rari cuiuſdam animalis effigies, & grandia quædam oſſa intueri licet: mirandi nimirum illius Gigantis Briati nomine, qui dum viueret, quindecim cubitorum altitudinem habuit. Cuius ſepulchrum in Cruſſoliæ Baroniæ (quam vocant) agro re-

pertum eſt, ad riuulum quendam prope Samperæum oppidulum, qua parte Valentiam ſpectat, anno M. CCCCLVI. regnante Carolo ſeptimo: à quo Ludouicus filius tum diffidens Delphinatum tenebat. hoc ſe ideo annotaſſe ſubiicit Calamæus, vt vulgi errorem tollat, quod Gigantem putat apud Bituriges repertum fuiſſe, ac proinde eum Biturigenſem Gigantem appellat, quod planè commentitium eſt. De hoc etiam teſtatur

Lib. 1. cap. 6. Fulgoſius inquiens, Regnante Carolo ſeptimo Gallorum rege, in montana Narbonenſis Galliæ parte, iuxta Valentiam vrbem, Rhodanus ſepulchrum detexit, cuius magnitudo permultos ad eam rē viſendam pertraxit. Aperto enim tumulo inuenta eo ſunt hominis oſſa, cuius dimēſio triginta pedes impleuit. Nos quoque cùm eò iter faceremus, ſepulchrum vidimus, & oſſium aliquam partē, quæ ab

ab accolis tanquam res mira aſſeruatur. hæc ille:

Porrò enarrandum nobis hic eſt, quon à multis ſtudioſè ſpectatum, cum ſuperioribus admiratione æquari poteſt. Ante ſecundos Gallicos illos tumultus quorum ſuperius memini, quum fortè in agro Baroniæ antea, nunc comitatus Cruſſolij, de permutãda domo cũ agro ageretur inter duos agricolas, agerque æſtimaretur ab arbitris, viſa ſunt in decliui oſſa quædam, quæ temporis progreſſu pluuialis aqua ex alto decurrens terra ſummota denudauerat. Hæc quum ruſtici curioſè effodiſſent, eorum magnitudinem admirati, fruſta quædam inde in propinquũ oppidulum Soionum lingua vernacula vocitatum, deportarunt. Ibi tum Valentiæ agens, illa ego vidi oſſa prægrandia (cruris ne, an femoris, an brachi eſſent, ignoro) ex quibus vnum eſſe craſſitudine triſi-

palmorum is comperiet, qui ex ſu-perficie ipſum metietur Miræ magnitudinis dentem multi ibidem conſpeximus, longitudine vnius pedis, pōdere librarum octo. Multo autem oblongior, quàm craſſus viſus eſt: radiceſque aliquot habere, quibus gingiuæ inhærebat. Viſa eſt inſuper ea pars, qua cibus terebatur, aliquantulum concaua, latitudine digitorum quatuor. Hic veluti pro miraculo ad illuſtrem quendam magni nominis virum allatus eſt. Alius haud diſſimilis, in propinquo caſtello cui Charmes nomen eſt, aſſeruatur. Longitudinem loci vnde hæc oſſa eruta fuêre, paſſuum nouem pedibus ipſe menſus eſt. Regio montoſa eſt, in qua veriſimile eſt, hoſce Gigantes olim imperium tenuiſſe. Enimuero alia quædam non procul oſſa prægrandia aliquo tempore pòſt inuenta ſunt, prioribus non minora. Nec dubium, quin plura inue-

niri poſſent, ſi in effodiendo amplius laboraretur. Vtinam accuratius oſſa illa effoſſa, & quæ deſunt, inuenta fuiſſent Præclarum enim penitusque mirandum fuiſſet ſpectaculum, ſi eo modo quo corpora humata fuerãt, oſſa ſuſtuliſſent. At euenire iſtud non potuit: quandoquidem maxima pars oſſium nimia vetuſtate conſumpta ſunt. Quæ duriora erant, cuiuſmodi ſunt dentes aliquot, hactenus remanſerunt. Quando autem oſſa integra inuenire non contigit, age nunc, experiamur, num ἐκ τῆς ἀναλογίας habita cuiuſdam partis ratione totius magnitudo percipi poſſit. Tricenos binos dentes viris eſſe tradit Plinius. Quem numerum ſi quis Gigantibus tribuit, ea magnitudine ſeruata, quæ in ipſorum dentibus perſpicitur: is certè comperiet: illius caput cuius tam magni extiterunt dentes, craſſitudine fuiſſe trium cubitorum

&amplius: totum verò corpus cũbitorum viginti longitudinem ſuperaſſe. Verùm quia duo tantùm dentes reperti ſunt, atque ex eo apparet reliquos vetuſtate conſumptos minores forſitan fuiſſe: nonnihil ex tanta magnitudine detrahendum eſſet. Etiam ante multos annos, in eo monte qui Tenno oppidulo imminet, Turnoni Rhodano influente oppoſito, oſſa nõnulla reperta fuêre, quę quum Gigantei generis reliquias eſſe proderẽt, magnam cernentibus admirationem mouerunt.

Sed quoniam de Gigantum dẽtibus quædam cõmemorata ſunt, ſubiiciemus etiam Auguſtini ſuper hac re teſtimonium. Is ſecum aliquod aliis in Vticẽſi littore molarem hominis dentem vidiſſe meminit, tantæ magnitudinis, vt conſciſſus ac diſſectus ætatis ſuæ hominum centum dentes efficere poſſet. Non referam, quod Viues vir

De ciuit. Dei li. 15. cap. 9.

alioqui

alioqui ingenio preſtanti magnaque eruditione, ſuperſtitione tamen imbutus, in hunc Auguſtini locum protulit: ſibi cùm religionis ergo D. Chriſtophorum ſalutatum iſſet, oſtenſum fuiſſe molarem dentem pugno maiorem, quem diui illius eſſe dicerent. Enimuero quum commentitia illa omnia ſint, quæ de illo narrari ſolent. quippe qui nunquam extiterit: nemo non videt, quàm modica fides huic narrationi tribuenda ſit. Si verũ dentem illum eſſe conſtat, non alius, quàm vetuſti cuiuſdam Gigantis eſſe credibile eſt.

Nec ſolùm in terris, ſed etiam in ſublimi aeris regione Gigantes, certè Gigantum ſimulachra viſa quondam fuiſſe perhibent. Sub Tito namque multas Gigantum imagines in aere, in mõte Veſeuuo, in Campania, regioneque finitima, interdiu noctuq; magno ac ſtupendo prodigio apparuiſſe au-

thor eſt Dion. Nam ſequuta eſt ſiccitas maxima, adeò vt tota ea planities feruida eſſet. Sequuti etiam ſunt graues terræ motus : auditi ſonitus ſubterranei, tanquam tonitrua. Tũ mare fremere, cœlum reſonare. Magna deinde ignis & fumi copia omnem aerem ſolemque obſcurauit. Conſpectæ in fumo multæ Gigantum formæ, clangorque tubarum auditus. Tã formidabili rerum aſpectu mundi exitium eſſe rati, properare alij ex ædibus in vias, alij de viis in ædes confugere, atque è mari in continentem, & ex continenti in mare ſe recipere. Quumque & mare, & terra & aer cineribus complerentur, factum eſt, vt volucres, piſces, pecudes, hominesque innumeri interierint. Nam & duæ vrbes populo ſedẽte in theatro penitus obruptæ ſunt.

VNDE

VNDE EST, QVOD GIgantes deſierint. Vbi etiam de puſillis hominibus obiter agitur.

CAP. XII.

IAM verò neminem iſtud moueat: quod vel à multis ſeculis Gigantes deſierint, quantos primis illis temporibus fuiſſe accepimus. Etenim quum vanitati res creatæ ſubiectæ ſint, eas proculdubio in dies infirmari, minui & decreſcere neceſſe eſt. Senuiſſe iam mundum, eiusque vires in ſingulos annos deficere, atque in deterius quæ ſub cœlo poſita ſunt, prolabi, plus duobus annorum millibus antè literis proditum eſt. Hoc mundus ipſe loquitur, ait Cyprianus, & occaſum interitumque ſui multis iam rebus dilapſis oſtē-

dir. Minuitur equidem, quicquid fini proximum eſt, vergitque in extrema: non ſecus atque ſol, quem minus igneos minusque ſplendidos cùm occidit, iacere radios conſpicimus. Hinc eſt, quòd quum olim octingentorum & nongentorum vita hominum lōginqua excederet, vix nunc poſſit centeſimũ annum attingere. Nec quiſquam obiiciat priſcorum annos noſtris breuiores fuiſſe, vt annorum breuitate tantam pluralitatem effectam velit. Quum enim Moſes de ſole & luna in Geneſi loquens diſertè exprimat, ea in hunc finem à Deo creata fuiſſe, vt dies & tempora & annos ſignent atque diſtinguant: perſpicuum fit, non aliam apud veteres illos annorum rationem fuiſſe, quàm apud nos. Qua in ſententia etiam Auguſtinus eſt lib. de Ciuita Dei 15. cap. 14. Quod igitur humanæ ætati accidiſſe videmus, idem planè de ſtatura ſentiẽdum

dum eſt. Cuius rei indicium proferre licet ex Cæſaris Commentariis, vbi Romanos ait, ob ſtaturæ breuitatem à Gallis deriſos fuiſſe. Et Gothos ob inſignem corporũ magnitudinem admiratum Iuſtinianum Imperat. teſtatur Procopius. Ex quibus facilè intelligi poteſt, quum iſtiuſmodi ſtaturæ inæqualitas vix vſquam hodie in tota Europa appareat: ingentem illam corporum molem quæ in quibuſdam gentibus eminebat, paulatim temporis decurſu imminutã fuiſſe. Nec dubium, quin hominum corpora vbique multò breuiora ſint noſtris hiſce temporib. quàm quondam fuerint. Quod non modò Plinius apertè confirmat: verumetiam Homerum ſuo carmine interdum conqueſtum commemorat, minora ætatis ſuæ corpora, quam priſcorum videri. Qua de re etiam apud Eſdram ſcriptum iſtud legimus, Ideo breuioris ſta-

lib.7.nat. hiſt.c.16.

lib.4.c.5.

turæ hodie, quàm olim naſci homines, quòd iam creaturæ conſenuerint, iuuentutiſque vires exceſſerint: nō ſecus ac mulier, quæ quum in ætate florenti validos partus ediderit, inſtante poſtea ſenectute non niſi debiles atque infirmos parit. Quod autem vniuerſo hominum generi accidiſſe apparet, id Gigātibus eueniſſe haud dubium eſt. In quorum procreatione quum aliquandiu natura luſiſſe quodammodo videatur, iuſtam in eis hominum menſuram longè exuperant: poſtea quaſi tam immanium corporum pertæſa ferendis huiuſcemodi monſtris abſtinuiſſe. Qua in re conſpicuam nobis eſſe voluit Dominus rerum omnium opifex, admirandam illam & πολυποίκιλον σοφίαν, qua cuncta non minus variè, quàm aptè, congruenter & ornatè regit ac moderatur. In tanta rerum varietate & ornatu quanta in eo virtus, quanta rerum

agenda-

agendarum facultas inſit, palàm oſtenditur. Qua de cauſa puſillos quoque homines, qui puſiones & nani vocãtur, interdũ naſci voluit.

De Pygmæis, fabuloſa quidem eſſe omnia quæ de iis narrari ſolẽt, aliquãdo exiſtimaui: verũ quũ videã, non vnũ aut alterũ, ſed cõplures claſſicos & ꝓbatos authores de his homũculis multa in eandẽ ferè ſententiam tradidiſſe; eò adducor, vt Pygmæos fuiſſe inficiari nõ auſim. Primus omniũ Homerus eorũ mẽtionem faciens ipſos à gruibus infeſtari ait 3. Iliad. Ex Cteſiæ excerptis audimus, mediã Indiã nigros habuiſſe viros nomine Pygmæos, eosq; ſimos ac deformes valdeq; paruos, adeò vt bona pars medij cubiti magnitudinẽ ꝗ autẽ eorũ maximus, duorũ cubitorũ altitudinẽ nõ ſuperaret. capillũ vſque ad genua. & infra etiã demiſſũ habuiſ

tu vti,ſed capillos à tergo quidem multò infra genua demittere, barbam autẽ antè ad pedes vſq; protrahere,iiſque veſtimenti loco vſos. Iſtorum homulorum tria millia in comitatu regis Indorũ fuiſſe, quòd ſagitarij peritiſſimi eſſent.

De hiſto. animal. lib.8.cap. 12. Ariſtoteles de gruibus loquens,ex Scythicis cãpis ad paludes in Aegypto ſuperiores, vnde Nilus profluit, eas venire tradit, eoque in loco cũ Pygmæis pugnare. Quod fabuloſum non eſſe diſertè pronũtiat inquiens,reuera genus eſſe tum hominum, tum etiam equorum puſillum,eoſque in cauernis degere, atque inde Troglodytas etiã denominatos. Populos in extrema parte mõtium Indiæ habitare ſcripſit

lib.7.c.2. Plinius,q ternos dodrãtes nõ excedãt:vnde & Pygmæos dictos,quaſi πηχυαίους, id eſt, cubitales. Alibi in Thracia quoq; Pygmæos fuiſſe

lib.4.ca. 11. idẽ prodidit, vrbẽq; Geraneã tenuiſſe,donec à gruibus fugati, nouas ſibi ſedes quærere coacti fuerint

rint. Quò ſpectaſſe videtur Iuuenalis his verſibus:

Ad ſubitas Thraeum volucres nubéq; ſonorã,
Pygmæus paruis currit bellator in armis.
Mox impar hoſti, raptuſque per aera curuis
Vnguib. à ſæua fertur grue. Si videas hoc
Gentib. in noſtris, riſu quatiere: ſed illic
Quanquã eadẽ aſsiduè ſpectentur prælia, ridet
Nemo, vbi tota cohors pede non eſt altior vno.

Tametſi autem Auguſtinus alicubi quid de hoc hominum genere verè affirmet non habeat, ait tamẽ lib. 16. de Ciuit. Dei Pygmæos pugnare cũ gruibus, ſed vinci ab eis; famamq; eſſe inſidere arietum caprarumque dorſis, ac ſagittis armatos; verisque tempore vniuerſo agmine ad mare deſcendere, & oua pulloſque earum alitum cõſumere: ternis eam expeditionem menſibus cõfici, aliter futuris gregibus non reſiſti. Caſas eorum luto, penniſque & ouorũ putaminibus conſtrui ſolitas. Hactenus de Pygmęis.

Etiã puſillos homines

pumilionem habuiſſe fertur intra bipedalē ſtaturam, ingenio tamen valentem. Sub Theodoſio etiā (ſi Nicephoro credimus) viſum fuiſſe quendam in Aegypto relatū eſt, infra incredibilem ſtaturæ breuitatem conſiſtentē, adeò vt perdice maior non videretur. Cui nihilominus (quod mirabile dictu eſt) prudētia inerat, vox etiam à muſis non abhorrens, ſermo denique generoſæ mentis ſpecimen præbens. vixiſſe fertur annos circiter viginti. Huc accedit, quod Martin. Borrhaus refert his verbis: Noſtra ætate ferūt, inquit, perfecta ætate fuiſſe virum cubitali longitudine, cauda circunductum.

li. 12. Eccleſ. hiſt. cap. 37.

In 2. Sam. 21.

Ego quum puer eſſem, memini me vidiſſe Lugduni puſiões duos breuiſſimæ ſtaturæ, quæ cubitalē non ſuperaret. Quorū alter barbā habens valde promiſſam atq; ſubrufam, forma ſatis eleganti conſpiciebatur. Togatus iſte erat, galerū habens eiuſmodi, quo pontificius

clerus

clerus (quē vocant) vti conſueuit. Ac ne quid adornatū deeſſet, appoſitum humeris erat doctoratus inſigne, quod vulgò cornetam dicimus. Alter eo erat habitu, qui nobilibus noſtris proprius peculiarisque eſſe ſolet. Hos ita quum per ridiculum atq; animi cauſa induiſſent, quidam in vlnis ſuis nō ſecus atque infantes geſtabant. Plura de homuncionibus & nanis exempla referri poſſent, niſi res ipſa ſatis vulgata cuique pateret.

Sub Imperio Manuelis fuit quidā nomine Camatherus Logotheta, vir fortis, proceræ ſtaturæ & heroici corporis: qui viridibus fabis impēsè delectabatur: eorūq; tota arua cō ſumebat. In caſtris quū aliquando trans flumen fabis conſitū agellū cōſpexiſſet, ſtatim exutis veſtibus tranauit: nec maximā deuo-

longo tēpore ieiunaſſet. Ingentem quoq; patinā (vt cū Imperatore pepigerat) aqua repletā, quæ ad duos choas capiebat. inſtar bouis inclinatus exhauſit, ſemel tātū recepto inter potandū ſpiritu. Author eſt Nicetas Choniates in Annalibus.

In expeditione Friderici Barbaroſſæ in Palæſtinā ferunt Alemannū quendā (ait idē Nicetas) corpore ingenti, & robore inuicto prædi tū, populares ſuos lōgo interuallo ſequutū pedetētim inceſſiſſe, equū trahentē ex itinere fatigatū. Iſmaelitas verò circiter 50. viros fortiſſimos ſui ſtationib. euagatos, illum vndiq; ſagittis petiiſſe, Cæterū eo lato ſcuto tectū, & firmitate thora cis fretū alacrem percepiſſe, nihilo magis Barbarorū telis commotū q̄ ſi rupes eſſet. Vnū autē cæteris iactātiorem, abiecto inutili arcu, lōgum enſem ſtrinxiſſe, & concitato equo cōminus illū, vt promontorium, aut æreā columnā gladio percuſſiſſe. Alemannum verò gladio

ambo

ambos anteriores pedes hoſtilis e-
qui tāquā fœnū amputaſſe,ꝗ quū
in genua ꝓlapſus nihilominus ſeſ-
ſorem in ſella ſuſtineret, enſem in
mediū Turcæ caput ita impegiſſe,
vt equite in duas partes diſſecto e-
tiam iumēti tergum, ſella quoque
diſſecta vulneraret. Eo ſpectaculo
Turcas attonitos, non amplius eſ-
ſe auſos vnum eum laceſſere, qui
nihil accelerato itinere pedetētim
veſperi in caſtra ſuorum peruenit.

Vt autē abſoluamus, veriſimile
eſt, voluiſſe Deum quoſdā interdū
ingenti admodū corporis magni-
tudine extare, vt vel illud nobis
quēadmodū docet Auguſtinus) in
dicio ſit, nec ſtaturę proceritatem,
nec vllas corporis vires plurimū il
li placere, quibus quidē impij ple-
runque pollent, Corpore fortis eſt
taurus, fortior leo. Elephantus au-

tes ſe Dei populo formidabiles præbuerũt. At Deus penes quẽ virtus omnis eſt ac fortitudo, tã immaniũ ſtupendorũq; hoſtiũ conatu omnes cõtriuit, ipſosq; aut fudit, aut penitus cõſecit. Quę cũ ita ſint, non eſt quòd vires atq; impetus Gigantũ huius ſeculi pertimeſcãs filij Dei: eorũ inquã, qui ſi non corporis mole, animo tamẽ, auſiſque nefandis, immani perfidia ac crudelitate ſæuiſſimi Gigãtes; fœdiſſimi Cyclopes cenſeri poſſunt. quippe qui verũ Dei cultũ penitus euertere eius verbi viuificã lucem extinguere, piosq; omnes de medio tollere conãtur, quod nihil aliud eſt, quàm cũ Deo pugnare. Tametſi enim humano robore iſtis lõgè inferiores ſint: inuicta tamẽ omnipotẽtis Dei fortitudine fulti, firmiſſimoq; illi' ſtipati prẹſidio, beatã adepti victoriã beluas iſtas tãdẽ humi deiectas ac proſtratas, meritasq; luẽtes pœnas læti deſpicient.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE